

**ปัจจัยทางครอบครัวที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในกรุงเทพมหานคร**

**FAMILY FACTORS THE QUALITY OF LIFE IN SCHOOLS OF UPPER
SECONDARY STUDENTS IN BANGKOK AREA**

สุพรรณิการ์ มาศยคง (Supannika Massayakong)¹

ปรีชา วิจิตรธรรมรส (Preecha Vichitthamaros)²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานครอบครัวของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างคือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่กำลังศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 470 คน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยจะใช้วิธีการทดสอบ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่เป็นตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียนอยู่ในระดับดี ส่วนด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านวิชาการ และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับปานกลางและด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอยู่ในระดับไม่ดี ส่วนปัจจัยพื้นฐานครอบครัวของนักเรียนที่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน ได้แก่ สถานภาพของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและผู้ปกครอง

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตในโรงเรียน, นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ABSTRACT

Objectives of the study were to determine the level of quality of life (QOL) in school and to identify family factors that affect QOL in school of upper secondary school of students in Bangkok area classified by family background information. Data were

¹มหาวิทยาลัย สาขาวิจัยเพื่อการบริหารและการจัดการ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

collected using a questionnaire. The sample, i.e. 470 upper secondary students in the second of semester of 2553, was selected applying the stratified two stage sampling. Descriptive statistics and F-test were used to analyze data.

In the study, QOL were measured in 6 aspects namely, the physical, the emotional and psychological, the school environment, the knowledge and the relationship between students and teachers and the relationship between students and friends in school. It was found that the total score of QOL was at moderate level, exclude was at high level. Factors affecting the quality of life sin school of upper secondary students with the average score of 3.16. Considering the 6 aspects of QOL, the relationship between students and friends in school was at high level, while the remaining 5 aspects were at moderated level. By using F - test, it showed that family factors affect the QOL in school of upper secondary students were marital status of parents_and relationship between students and their parents.

KeyWord: Quality of life in schools, Upper secondary student

บทนำ

คุณภาพชีวิตของประชากรเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศ เพราะคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด และปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากคน การพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กและเยาวชน โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยให้คนมีศักยภาพสูงสุดคือการศึกษา การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับ การได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพของคน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544: 27) ซึ่งตรงกับความหมายของการศึกษาว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อช่วยให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ความรู้ความสามารถและสติปัญญาของตนในการพัฒนาประเทศ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. 2551: 6) ในการที่จะพัฒนาคนให้มี

ประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีหน่วยงาน หรือสถาบันต่าง ๆ ในสังคมเข้ามาดูแลรับผิดชอบ และสถาบันที่มีความสำคัญทางการศึกษาสถาบันหนึ่งคือโรงเรียนโรงเรียนเป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่สำคัญในการให้การศึกษากับวัยเด็กและเยาวชนให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามศักยภาพและความความสามารถของผู้เรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่เป็นช่วงต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน ทำให้ต้องมีการปรับตัวหลายด้านในเวลาพร้อม ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม ดังนั้นวัยเด็กและเยาวชนของชาติจึงเป็นกลุ่มที่สังคมต้องให้การดูแลเอาใจใส่มากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็น

เมืองหลวง และเป็นศูนย์รวมความเจริญของประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ เทคโนโลยี และวัฒนธรรม อีกทั้งกรุงเทพมหานครยังเป็นจังหวัดที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศ จึงทำให้มีอัตราการแข่งขันที่สูง คนในสังคมมีการดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างเร่งรีบเพื่อแข่งขันกับเวลา ทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน ทำให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต โดยไม่รู้ตัว เนื่องจากไม่ได้รับคำชี้แนะจากผู้ปกครอง ซึ่งมีหน้าที่อบรมสั่งสอน ดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่นกับบุตรหลาน หากเด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองอย่างเต็มที่ จะทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาได้รับความรัก ความอบอุ่นและความไว้วางใจ เมื่อเกิดปัญหาเด็กจะกล้าที่จะมาปรึกษาปัญหาต่างๆกับผู้ปกครอง ต่างกับเด็กที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน ทำให้เด็กต้องแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเองหรือปรึกษากับเพื่อน ดังจะเห็นได้ว่าครอบครัวเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพ การแสดงออก การวางตัว และเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตของในสังคมของเด็กต่อไปในอนาคต

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน จึงทำการศึกษาในเรื่องดังกล่าว เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานครอบครัวของนักเรียน โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2540: 4) มาเป็นแนวทางในการศึกษา ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำ

มาเป็นแนวทางในการวางแผน ส่งเสริม และปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียน รวมถึงเป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมและบริการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพและเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานครอบครัวของนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2554 เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน

การตรวจเอกสาร

มีผู้ให้ความหมายของคำว่าคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไว้มากมาย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540; ปลูก พรหมรัตน์, 2545; สุพจน์ แฉล้มเขต, 2546; กนกวรรณ ทองคำสิง, 2552) แต่โดย

สรุปแล้วคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกทางบวกของนักเรียนที่มีต่อครู เพื่อนในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การได้รับบริการต่าง ๆ จากโรงเรียนขณะที่อยู่ในโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในต่างจังหวัดที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ปลูก พรหมรัตน์, 2545; พัชรภรณ์ คนกล้า, 2547; สงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี, 2552) แต่มีนักเรียนอีกส่วนหนึ่งที่ระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง (สุพจน์ แฉล้มเขตต์, 2546)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในกรุงเทพมหานครที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล, 2550; กนกวรรณ ทองคำสิง, 2552)

จากการศึกษาปัจจัยพื้นฐานครอบครัวของนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในต่างจังหวัด จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียน (รจนา คงคาลับ, 2550; ชมพูนุช หิริโกกุล, 2550; ศศิรัศม์ วชิรโชติ, 2540)

และพบว่า อาชีพบิดาและอาชีพมารดา มีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียน (สงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี, 2552; ศศิรัศม์ วชิรโชติ, 2540; ชมพูนุช หิริโกกุล, 2550) แต่มีบางงานวิจัยที่พบว่า อาชีพบิดาและอาชีพมารดา ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียน (รจนา คงคาลับ,

2550; สุชาดา บุญชิต, 2546) รวมถึงพบว่า สถานภาพสมรสของผู้ปกครองไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียน (ชมพูนุช หิริโกกุล, 2550; สุชาดา บุญชิต, 2546) นอกจากนี้ยังพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและผู้ปกครองมีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียน (รจนา คงคาลับ, 2550; ชมพูนุช หิริโกกุล, 2550)

จากการศึกษาปัจจัยพื้นฐานครอบครัวของนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง อาชีพบิดา อาชีพมารดา สถานภาพสมรสของผู้ปกครองและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและผู้ปกครอง ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียน (सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล, 2550; กนกวรรณ ทองคำสิง, 2552) แต่มีบางงานวิจัยที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง มีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียน (กนกวรรณ ทองคำสิง, 2552)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 113,837 คน

ตัวอย่าง คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 470 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสองชั้นแบบแบ่งชั้นภูมิ คือ ชั้นที่ 1 แบ่งโรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่มีคุณสมบัติตามขอบเขตของการศึกษาออกเป็น 2 ชั้นภูมิ ตามเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

จากนั้นสุ่มโรงเรียนในแต่ละชั้นภูมิมาชั้นภูมิละ 2 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก ชั้นที่ 2 แบ่งนักเรียนแต่ละโรงเรียนตัวอย่างตามระดับชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วทำการสุ่มนักเรียนจากแต่ละระดับชั้นให้

ได้ตามจำนวนขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้และทำการจัดสรรขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้นี้ไปตามโรงเรียนตัวอย่าง ด้วยวิธีการจัดสรรแบบเป็นสัดส่วนกับขนาด และจัดสรรขนาดตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนนี้ไปตามระดับชั้นต่าง ๆ ด้วยวิธีเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 1 ขนาดตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้นที่เป็นตัวอย่าง

สพม.	โรงเรียน	จำนวน นักเรียน ม.ปลาย				ขนาดตัวอย่าง			
		ม.4	ม.5	ม.6	รวม	ม.4	ม.5	ม.6	รวม
สพม. เขต 1	รัตนโกสินทร์ สมโภชบางขุนเทียน	472	433	398	1,305	77	70	64	211
สพม. เขต 1	สุวรรณพลับพลาพิทยาคม	109	60	81	250	18	10	13	41
สพม. เขต 2	มัธยมวัดบึงทองหลาง	220	200	199	619	36	32	32	100
สพม. เขต 2	เทพลีลา	266	258	205	729	43	42	33	118
รวมทุกโรงเรียน		1,069	951	883	2,903	174	154	142	470

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือแบบสอบถามเรื่องคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 คุณลักษณะของนักเรียน เป็นคำถามแบบตรง สอบรายการและคำถามปลายเปิด ตอนที่ 2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและผู้ปกครอง และตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาแบบสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมเองส่วนหนึ่ง และอาจารย์ที่รับผิดชอบ

ในแต่ละโรงเรียนเป็นผู้เก็บรวบรวมอีกส่วนหนึ่ง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2554 และคัดเลือกแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายข้อมูลคุณลักษณะของนักเรียนที่เป็นตัวอย่าง โดยใช้ตารางความถี่ (Frequency Table) และร้อยละ (Percentage)
2. สถิติอนุมาน (Inference Statistic) เพื่อทดสอบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานครอบครัวของนักเรียน โดยใช้การทดสอบเอฟ (F-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลของการวิจัย

ระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกระดับคุณภาพชีวิตออกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านวิชาการ และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน

กับครูมีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนอยู่ในระดับดี และด้านที่นักเรียนมีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนอยู่ในระดับไม่ดี คือด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ทั้งภาพรวมและรายด้าน

คุณภาพชีวิตในโรงเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		ระดับ
ด้านร่างกาย	3.17	0.52	ปานกลาง	3.17
ด้านอารมณ์และจิตใจ	3.05	0.47	ปานกลาง	3.05
ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	2.49	0.73	ไม่ดี	2.49
ด้านวิชาการ	2.93	0.65	ปานกลาง	2.93
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.08	0.71	ปานกลาง	3.08
ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน	3.59	0.70	ดี	3.59
ภาพรวม	3.05	0.34	ปานกลาง	3.05

ผลการศึกษาปัจจัยพื้นฐานครอบครัวของนักเรียนที่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน พบว่า สถานภาพของผู้ปกครองและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนและผู้ปกครอง เป็นตัวแปรที่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน ส่วนอาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง เป็นตัวแปรที่ไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร
จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานครอบครัวของนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐานครอบครัวของนักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F-test
อาชีพของบิดา			1.678
รับจ้างทั่วไป	3.136	0.274	
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.126	0.255	
รับราชการ	3.216	0.328	
ทำงานบริษัทเอกชน	3.173	0.283	
เกษตรกรกรรมและอื่นๆ	3.176	0.357	
อาชีพของมารดา			0.744
รับจ้างทั่วไป	3.156	0.283	
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3.209	0.297	
รับราชการ	3.102	0.258	
ทำงานบริษัทเอกชน	3.195	0.326	
เกษตรกรกรรมและอื่นๆ	3.105	0.287	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง			0.363
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.155	0.287	
10,001 – 20,000 บาท	3.149	0.277	
20,001 – 30,000 บาท	3.181	0.315	
30,001 บาทขึ้นไป	3.180	0.302	
สถานภาพของผู้ปกครอง			3.506*
อยู่ด้วยกัน	3.181	0.295	
แยกกันอยู่/แยกทางกัน	3.159	0.296	
บิดา/มารดาถึงแก่กรรม	3.068	0.235	
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง			-17.072*
ไม่ดี	2.917	0.200	
ดี	3.282	0.250	

หมายเหตุ * $p < 0.05$

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทสรุปและอภิปรายผล

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาคุณภาพชีวิตใน

โรงเรียนของนักเรียนในต่างจังหวัด ในงานวิจัยของปลุก พรหมรัตน์ (2545: บทคัดย่อ) พัชราภรณ์ คนกล้า (2547: บทคัดย่อ) และสงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี (2552: บทคัดย่อ) และการศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ในงานวิจัยของसानิต ศิริวิศิษฐ์กุล (2550: บทคัดย่อ) กนกวรรณ ทองคำสิง (2552: บทคัดย่อ) แสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดอยู่ในระดับไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ นั้นมีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นทางโรงเรียนจึงควรปรับปรุงคุณภาพชีวิตในโรงเรียน ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านวิชาการ และ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เพื่อให้อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกับด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อจำแนกตามอาชีพบิดาของมารดา อาชีพของมารดา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาปัจจัยพื้นฐานครอบครัวที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนต่างจังหวัด ในงานวิจัยของ รจนา คงคาลับ (2550: บทคัดย่อ) ชมพูนุช หิริโกกุล (2550: บทคัดย่อ) สุชาดา บุญชิต (2546: บทคัดย่อ) และศศิรัศมี วชิรโชติ (2540: บทคัดย่อ) แต่เมื่อจำแนกตามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รจนา

คงคาลับ (2550: บทคัดย่อ) และชมพูนุช หิริโกกุล (2550: บทคัดย่อ) แต่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ในงานวิจัยของกนกวรรณ ทองคำสิง (2552: บทคัดย่อ) และसानิต ศิริวิศิษฐ์กุล (2550: บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าอาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง สถานภาพของผู้ปกครองและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก (homogeneous) เนื่องจากประชากรในงานวิจัยของกนกวรรณ ทองคำสิง (2552: บทคัดย่อ) เป็นนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงเพียงโรงเรียนเดียว และ ในงานวิจัยของसानิต ศิริวิศิษฐ์กุล (2550: บทคัดย่อ) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่นับถือศาสนาอิสลามวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเพียงกลุ่มเดียวเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถเห็นอิทธิพลของตัวแปรอิสระเหล่านั้นได้อย่างชัดเจน แต่ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะแตกต่างกันจึงสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ ทำให้ผลการศึกษาในครั้งนี้มีความแตกต่างกับผลงานวิจัยที่ผ่านมา

ข้อเสนอแนะ

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ในประเด็นเกี่ยวกับขนาดของห้องเรียน เสียงรบกวนในขณะที่นักเรียนกำลังเรียน สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน

เป็นประเด็นที่นักเรียนมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยไม่สูงมากนัก ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการศึกษาต้องให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทางโรงเรียนได้นำงบประมาณไปจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และใช้ในการซ่อมแซมอุปกรณ์การเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์และพร้อมต่อการใช้งานอยู่เสมอ

คุณภาพชีวิตในโรงเรียนด้านวิชาการในประเด็นเกี่ยวกับการเรียนหรือการออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน การค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน และนักเรียนกล้าซักถามข้อสงสัยกับครูเมื่อไม่เข้าใจ เป็นประเด็นที่นักเรียนมีระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยไม่สูงมากนัก ดังนั้นทางโรงเรียนหรือครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้การออกไปเรียนหรือทำกิจกรรมนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงด้วยตัวเอง โดยครูและทางโรงเรียนต้องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการค้นคว้าหาความรู้นอกห้องเรียน และในเวลาเรียนครูต้องพยายามกระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ในขณะที่ทำการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและกล้าที่จะซักถามข้อสงสัยจากครูเมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน

เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทางสติปัญญาอย่างเต็มที่

เนื่องจากสถานภาพของผู้ปกครองและสัมพันธภาพระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนมีผลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ดังนั้นในครอบครัวที่บิดามารดาเสียชีวิตหรือแยกทางกัน ผู้ปกครองต้องให้การดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอย่างมาก เพื่อไม่ให้เด็กเรียนรู้สึกว่าตัวเองมีปมด้อยต่างจากเพื่อนคนอื่น โดยผู้ปกครองต้องพยายามหากิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันกับนักเรียนได้ เช่น ทำอาหาร รับประทานอาหาร ทำงานบ้าน สอนการบ้าน อ่านหนังสือ ปลูกต้นไม้ ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นหมากรุก ฯลฯ หรือการทำกิจกรรมร่วมกันนอกบ้าน เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ และพักผ่อนหย่อนใจ เช่น รับประทานอาหาร ดูภาพยนตร์ ออกกำลังกาย เล่นกีฬา เที่ยวต่างจังหวัด ทำกิจกรรมทางศาสนา เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือสังคม ฯลฯ รวมทั้งหาเวลาในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ ได้แก่ การพูดคุย ปรึกษา หรือ ปลอดภัย โอบกอดให้กำลังใจ ฯลฯ จะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีการเรียนรู้และเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ได้แลกเปลี่ยน และถ่ายทอดทัศนะ ค่านิยมให้แก่เด็ก เด็กก็จะมีความอบอุ่นและสามารถปรับตัวได้เมื่ออยู่ในสังคมอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ทองคำสิง. 2552. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต. 2540. การพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมพูนุช หิริโกกุล. 2550. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปลุก พรมรัตน์. 2545. คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชราภรณ์ คนกล้า. 2547. คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิรัศม์ วชิรโชติ. 2540. คุณภาพชีวิตของนักเรียนไทยมุสลิมในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม : กรณีศึกษาโรงเรียนมูลนิธิอาชีวะสถาน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สงวนศักดิ์ บุญเรืองศรี. 2552. คุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่นำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปฏิบัติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล. 2550. คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุชาดา บุญชิต. 2546. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ : เฉพาะกรณี โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพจน์ แฉล้มเขต. 2546. การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544. สังคมได้อะไรจากการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. 2551. คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครราชสีมา: สมบูรณ์การพิมพ์.
- รจนา คงคาลับ. 2550. ปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.